

Егемен Қазақстан

Жамбыл мұрасы – ұлт руханиятының айнасы

Ел астанасында Жамбыл Жабаевтың 175 жылдық мерейтойы аясында жарық көрген 10 томдық жинақтың тұсаукесер рәсімі өтті. Іс-шараға Мемлекеттік хатшы Қырымбек Көшербаев, Мәдениет және спорт министрі Ақтоты Райымқұлова, депутаттар мен қоғам қайраткерлері, зиялы қауым өкілдері қатысты.

Жиын басында жаңа жинақтың әдеби-рухани маңызына тоқталған Мемлекеттік хатшы: «Ұлы жыраудың соңында қалған соқталы шығармаларын ұлттың игілігіне жаратып, келер ұрпаққа жеткізу – біз үшін ұлағатты парыз, асыл аманат. Мерейтойлық жылы ақын шығармаларын насихаттап, халыққа жеткізуде республика көлемінде көптеген мәдени іс-шаралар жүзеге асырылуда. Солардың бірі Мемлекеттік комиссия қабылдаған шешімнің аясында жарық көрген осы көптомдықтар дер едім», деді.

10 томдыққа Жамбыл Жабаевтың өткен ғасырдың басынан бастап дүние салғанға дейінгі өлеңдері мен айтыстары, жырлары топтастырылды. Сондай-ақ ақын шығармашылығына қатысты ғалымдардың ғылыми зерттеулері, көрнекті ақын-жазушылардың естеліктері енген. Айта кетейік, он томдықты құрастырған – жамбылтанушы Нағашыбек Қапалбекұлы.

«Бұл жинақ жамбылтануға қосылған үлкен үлес, халқымыздың рухани қазынасын молайтқан іргелі еңбек деп есептейміз. Жыр алыбы Жамбылдың бүкіл мұрасы, оның өмірі мен шығармашылығы туралы естеліктер мен ғылыми зерттеулер, Жамбыл библиографиясы тұңғыш рет толымды басылым ретінде жарыққа шықты», деген Қырымбек Көшербаев туындының қазақ руханиятына қосылған олжа екенін атап өтті.

Мемлекеттік тапсырыспен 30 мың данамен шыққан бұл жинақ республиканың кітапханаларына таратылады. Бұл туралы айтқан Мәдениет және спорт министрі Ақтоты Райымқұлова ақын мерейтойы қарсаңындағы жобаларды атап өтті.

«Биыл мамыр айында Беларусь, Әзербайжан елдерінде «Жамбыл» көркем фильмінің көрсетілімі өтті. Маусым айында Канадада «Жамбыл тойы – жыр тойы» атты деректі фильм көрсетілді. Сондай-ақ елімізде Жамбыл жылы жариялануына байланысты халықаралық қазақ-қырғыз айтысы өтіп, ел атынан қатысқан 8 ақынның ішінде Айбек Қалиев бас жүлдеге ие болды», деген министр ақынның таңдамалы шығармалары қырғыз тіліне аударылғанын, ақын шығармашылығын ғылыми зерттеу бағытында «Жыр алыбы» және «Ақын Жамбыл Жабаеттың шығармашылығы тарих айнасында» атты ғылыми-практикалық дөңгелек үстел ұйымдастырылып, «Жамбылға жаңаша көзқарас» атты мақалалар жинағы шығарылғанын айтты.

Жамбылды зерттеген ғалым, мемлекет және қоғам қайраткері, филология ғылымдарының докторы, профессор Мырзатай Жолдасбеков ақынның әлемдік аренадағы орнына тоқталды. «Телегей-теңіз Жамбылдың жырлаған эпостары мен дастандарын қосатын болсақ, жүзден аса томға жүк болуы мүмкін. Соншама еңбекті ықшамдап, 10 томдыққа жинақтап, 30 мың данамен басып шығару – үлкен еңбек. Әсіресе, қазіргідей кітап таралымының азайған уақытында осынша тиражбен шыққанына ерекше қуанып отырмыз. Жамбылды зерттеген сайын тереңіне бата бересің. Ол табиғатынан жетім-жесірдің, көптің, жоқтың сөзін сөйлеген адам. Жамбылға баға берген адамдар көп, бірақ соның ішінде ерекше екі асылды атауымыз керек. Оның бірі – Ғабит Мүсірепов. 1972 жылы Жамбылдың 125 жылдығында ол «Феномен – феникс» деген мақала жазды. Одан кейін ерекше баға берген – Мұхтар Әуезов», деді ғалым.

Сондай-ақ Жамбылдың ұлт тарихындағы атқарған еңбектеріне тоқталған Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ ректоры, ҰҒА академигі Ерлан Сыдықов ақын мұраларын бүгінгі қоғамда қолданудың жолдарына тоқталды. «Жамбыл жай ақын емес, елдің генетикалық кодын жаңғыртқан, тарихи тұлғалардың есімі мен ерлігін, тарихи оқиғалардың мәні мен маңызын қалпына келтірген эпик ақын. Оның шығармашылығы ұлы даланың сан ғасырлық шежіресі мен трагедиясын сипаттайды. Ақынның биылғы мерейтойына келсек, ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев айтқандай, ұлылықтың тойы ұлт алдындағы ұлы міндеттің үдесінен шығудың жолын іздеуге ұмтылдыруға тиіс. Осы орайда білім саласындағы оқу бағдарламаларына Жамбыл шығармаларын енгізудің сабақтасқан жүйесін жасауды ұсынамын. Одан кейін жыр алыбының мұрасын тек әдебиеттанудың нысаны қылмай, әлеуметтік-гуманитарлық ғылым саласының ортақ нысанына айналдыруымыз керек», деді ол.

Жамбыл шығармашылығын түркі халықтары арасында насихаттауда Халықаралық Түркі академиясы бірқатар жобалар атқаруда. Осы орайда сөз алған

Түркі академиясының президенті Дархан Қыдырәлі ақын шығармашылығының мәні мен маңызын атап айтты.

«Кеше ғана Мемлекет басшысы «Ұлттық рухани жаңғыру» бағдарламасын ұлттық жоба ретінде бекітті. Жамбыл сол ұлттық рухани жаңғырудың өзегі – ұлттық кодты бүгінге жеткізуші, күллі түркі әлеміне ортақ тұлға. Ол есте жоқ ықылым заманнан бері сонау Йоллығтегін, Тоныкөктен бастау алатын дәстүрдің сарын-сарқыты, елдікті, ерлікті жырлаған абыз жырау. Халықаралық түркі академиясы да Президент жарлығынан кейін осы жылды – Жамбыл жылы деп жариялады. Қырғызстанда Жамбылға арнап ең үлкен айтыс өткіздік, шығармаларын қырғыз тілінде шығардық», деді.

Айта кетейік, жинақ құрастырушысы Нағашыбек Қапалбекұлының айтуынша, Жамбылдың алғашқы хатқа түскен шығармаларынан бастап бүгінге дейінгі үш тілде 4 томдық библиографиялық көрсеткіші дайындалған. Он томдыққа қазақшасы беріліп отыр. Бұдан бөлек Алматы облысы әкімдігі мен Жазушылар одағының бірлескен «Жамбыл әлемі» атты 30 томдық жобасы дайындалып болған. Ол осы айдың соңында жарық көрмек.